

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Факультет ветеринарної медицини
“04” червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
ДИСЦИПЛІНИ
«ЕПІЗООТОЛОГІЯ ТА ІНФЕКЦІЙНІ ХВОРОБИ»**

Галузь знань Ветеринарна медицина
Спеціальність 212 “Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза”
Освітня програма “Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза”
Факультет ветеринарної медицини

Розробники: **МЕЛЬНИК В.В.** завідувач кафедри ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин к.вет.н., доцент, **МАРТИНЮК О.Г.** доцент кафедри ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин к.вет.н., доцент

Київ – 2025 р.

Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Навчальна практика має на меті закріплення, поглиблення та практичне застосування знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Епізоотологія та інфекційні хвороби», формування професійних компетентностей майбутнього лікаря ветеринарної медицини щодо: діагностики, профілактики та ліквідації інфекційних хвороб тварин різних видів; організації та впровадження систем біозахисту на рівні окремого господарства, регіону та держави; оцінки епізоотичної ситуації з використанням сучасних епідеміологічних підходів; інтерпретації даних лабораторної діагностики для прийняття рішень у системі ветеринарного нагляду; аналізу ризиків виникнення і поширення зоонозних хвороб та розроблення планів реагування.

Особливий акцент робиться на інтеграції концепції «Єдиного здоров'я», яка передбачає тісну взаємодію між ветеринарною медициною, гуманною медициною, екологією та біобезпекою з метою попередження та контролю інфекцій, що становлять загрозу не лише для тварин, а й для людей.

У результаті проходження практики студенти повинні продемонструвати здатність самостійно та в команді здійснювати епізоотологічне обстеження, проводити моніторинг та аналіз епізоотичної ситуації, а також розробляти й обґрунтовувати заходи біозахисту, з урахуванням законодавчих норм та міжнародних вимог.

Набуття компетентностей:

- *інтегральна компетентність (ІК):* Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- *загальні компетентності (ЗК):*

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.

ЗК 7. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

- *спеціальні (фахові) компетентності (СК):*

СК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

СК 5. Здатність застосовувати методи і методики патолого-анатомічної діагностики хвороб тварин для встановлення остаточного діагнозу та причин їх загибелі.

СК 6. Здатність здійснювати відбір, пакування, фіксування і пересилання проб біологічного матеріалу для лабораторних досліджень.

СК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

СК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів і видів, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.

СК 11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.

СК 12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

СК 13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

ПРН 2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.

ПРН 4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

ПРН 5. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень.

ПРН 6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.

ПРН 8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

ПРН 9. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

ПРН 15. Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.

ПРН 17. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.

ПРН 19. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

Компетенції першого дня

До основних компетенцій першого дня належать:

10. Розуміти та застосовувати принципи концепції Єдиного здоров'я для забезпечення належної клінічної практики у ветеринарії, а також науково обґрунтованої та доказової ветеринарної медицини.

22. Збирати, зберігати та транспортувати зразки, обирати відповідні діагностичні тести, здійснювати інтерпретації та мати розуміння щодо обмеження результатів тестів.

25. Розпізнавати ознаки можливих захворювань тварин, що підлягають повідомленню до відповідних державних органів, зоонозів, а також ознак жорстокого поводження з тваринами та вживати відповідних заходів, у тому числі повідомляти відповідні органи влади.

26. Отримувати доступ до відповідних джерел інформування та Законодавства, що стосуються догляду за тваринами та забезпечення їх благополуччя, переміщення тварин, нотифікацій щодо догляду за тваринами та їх добробутом, переміщенням тварин, хвороб, що підлягають повідомленню, використання лікарських засобів, включаючи відповідальне використання антимікробних препаратів.

27. Правильно і відповідально призначати пацієнтам ліки та видавати їх відповідно до Законодавства та останніх настанов.

29. Правильно застосовувати принципи та оцінювати протоколи з біозахисту.

34. Проводити розтин трупів тварин всіх поширених видів, включаючи відбір зразків, відправку їх на дослідження та оформлення звітності.

38. Консультувати населення та впроваджувати програми профілактики та ліквідації хвороб відповідно до захворювання та виду тварин, прийнятих стандартів здоров'я тварин, їх добробуту, громадського здоров'я та охорони навколишнього середовища.

Компетенції першого дня, які мають підтримувальний характер:

1. Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринарної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.

4. Сприяти та контролювати збереження здоров'я та безпеки себе, пацієнтів, власників тварин, колег та навколишнього середовища під час здійснення професійної діяльності; демонструвати знання про принципи забезпечення якості; застосовувати принципи управління ризиками на практиці.

11. Демонструвати здатність критично аналізувати докази, справлятися з неповною інформацією, вирішувати непередбачувані ситуації та адаптувати знання, вміння і практичні навички до різних виробничих ситуацій.

12. Використовувати професійні здібності для сприяння розвитку ветеринарних знань та реалізації концепції "Єдине здоров'я" з метою сприяння здоров'ю, безпеці та благополуччю тварин, людини і навколишнього середовища, а також досягнення Цілей сталого розвитку ООН.

Компетенції першого дня, які мають додатковий характер:

16. Отримувати точну та об'єктивну історію окремої тварини або групи тварин, а також їх утримання та стану навколишнього середовища.

23. Чітко комунікувати та співпрацювати з діагностичними установами, включаючи надання ними відповідних результатів для формування історії хвороби відповідного пацієнта.

24. Використовувати базове діагностичне обладнання та ефективно проводити обстеження тварин відповідно до конкретного випадку, згідно з належною практикою охорони здоров'я та біобезпеки і чинними нормативними документами. Розуміти внесок цифрових інструментів та штучного інтелекту у теорію і практику ветеринарної медицини.

Бази практики ВП НУБіП України «Агрономічна дослідна станція» та «Великоснітинське навчально-дослідне господарство ім. О.В. Музиченка», Інститут ветеринарної медицини НААН, Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи.

Основними завданнями практики є:

- Вивчення епізоотичної ситуації у регіоні та аналіз факторів, що впливають на поширення інфекційних хвороб.
- Ознайомлення з методами діагностики інфекційних захворювань, зокрема лабораторними дослідженнями (бактеріологічними, вірусологічними, серологічними, молекулярно-генетичними методами).
- Набуття практичних навичок у відборі патологічного матеріалу, проведенні розтину трупів тварин, складанні ветеринарної документації.
- Вивчення заходів специфічної та неспецифічної профілактики інфекційних хвороб, включаючи вакцинацію, імунопрофілактику, дезінфекцію, дезінсекцію та дератизацію.
- Ознайомлення з комплексом ветеринарно-санітарних заходів щодо локалізації та ліквідації осередків інфекційних хвороб.

Під час практики студенти набувають досвіду роботи у складі ветеринарної служби, беруть участь у діагностичних та профілактичних заходах, вивчають сучасні методи боротьби з небезпечними інфекціями, знайомляться із законодавчою базою у сфері ветеринарної медицини.

Ведення щоденника практики є важливим елементом навчального процесу. Він містить детальний опис виконаних завдань, аналіз отриманих результатів, висновки щодо набутих знань і навичок. Це не лише звітний документ, а й важливий засіб рефлексії та самооцінки професійного розвитку студента.

Метою даної практики є набуття професійних компетентностей у сфері ветеринарної епізоотології, формування умінь щодо застосування профілактичних і протиепізоотичних заходів у реальних умовах.

Отримані під час навчальної практики знання та навички стануть фундаментом для подальшої професійної діяльності, допоможуть розвинути відповідальність, уважність і професіоналізм, необхідні для роботи у сфері ветеринарної медицини.

Зміст практики

Навчальна практика є важливим етапом професійної підготовки лікаря ветеринарної медицини. Вона сприяє закріпленню теоретичних знань, отриманих у процесі навчання, та формуванню практичних навичок, необхідних для роботи у сфері ветеринарної медицини.

Під час проходження практики студент повинен оволодіти комплексом професійних умінь і компетенцій, необхідних для проведення діагностики, профілактики та боротьби з інфекційними захворюваннями тварин, працювати з ветеринарною документацією та виконувати необхідні ветеринарно-санітарні заходи.

1. Ознайомитись з організацією ветеринарної служби та епізоотологічним наглядом, а саме:

- вивчити структуру та функції ветеринарної служби на різних рівнях (державна ветеринарна служба, приватні ветеринарні клініки, лабораторії, ветеринарні аптеки, фермерські господарства);
- ознайомитися з основними нормативно-правовими актами, що регулюють ветеринарну діяльність;
- вивчити принципи епізоотологічного моніторингу та епізоотологічного нагляду за інфекційними захворюваннями тварин;
- навчитися оцінювати епізоотичну ситуацію у конкретному господарстві або регіоні;

- визначати рівень ризику спалахів інфекційних хвороб на основі аналізу зовнішніх і внутрішніх факторів (щільність популяції, міграція тварин, умови утримання, наявність векторів, тощо).

2. Провести епізоотологічний аналіз та виявити фактори ризику. Для цього має навчитись:

- визначати фактори, що впливають на поширення інфекційних хвороб серед тварин (біологічні, екологічні, соціально-економічні);
- виявляти джерела збудників інфекції та механізми їх передачі;
- аналізувати статистичні дані про поширення захворювань;
- визначати роль резервуарів інфекції та переносників збудників (гризуни, комахи, дикі тварини, птахи, тощо);
- розробляти плани заходів щодо локалізації та ліквідації спалахів захворювань.

3. Діагностувати інфекційні захворювання тварин. Для цього має навчитися:

- проводити клінічне обстеження тварин та виявляти симптоми інфекційних хвороб;
- правильно відбирати біологічний матеріал для лабораторних досліджень (кров, сироватку, змиви, мазки, секрети та екскрети, тканини, тощо);
- працювати з лабораторним обладнанням, необхідним для діагностики (мікроскоп, центрифуга, автоклав, термостат);
- застосовувати основні методи лабораторної діагностики: бактеріологічні, вірусологічні, серологічні, цитологічні та гістологічні;
- здійснювати алергічну діагностику інфекційних хвороб;
- інтерпретувати результати аналізів та встановлювати попередній діагноз.

4. Вивчити основні інфекційні хвороби тварин:

- знати бактеріальні, вірусні, грибові захворювання тварин;
- студент має вміти розрізняти ці хвороби за клінічними ознаками, діагностичними тестами та методами профілактики.

5. Здійснювати профілактику та боротьбу з інфекційними хворобами. Має навчитися:

- розробляти програми профілактики та боротьби з інфекційними хворобами;
- виконувати заходи специфічної профілактики (вакцинація, застосування імунобіологічних препаратів);
- проводити дезінфекцію, дезінсекцію та дератизацію у господарствах;
- контролювати дотримання санітарно-гігієнічних норм у місцях утримання тварин.

6. Ліквідовувати осередки інфекційних хвороб. Має знати:

- дії ветеринарної служби у разі виникнення інфекційного захворювання;
- алгоритм встановлення карантину та обмежень у господарствах;
- методи ізоляції хворих тварин та евтаназії у разі необхідності;
- порядок знешкодження біологічних матеріалів та утилізації трупів загинув тварин.

7. Працювати з ветеринарною документацією. Має навчитися:

- заповнювати ветеринарні сертифікати та форми звітності;
- оформляти протоколи лабораторних досліджень;
- планувати проведення протиепізоотичні заходи;
- аналізувати та складати епізоотологічні звіти.

Після проходження практики студент має:

- знати основи епізоотологічного моніторингу;
- володіти методами діагностики інфекційних хвороб тварин;
- вміти працювати з ветеринарною документацією;
- застосовувати заходи біобезпеки у тваринництві;
- розуміти алгоритми дій під час виникнення та ліквідації інфекційних захворювань тварин.

Організація проведення практики

Навчальна практика проводиться в навчально-дослідних господарствах НУБіП України, господарствах Бучанського та Обухівського районів, на території м. Київ.

База проведення навчальної практики готується заздалегідь, перед початком практики проводиться інструктаж студентів щодо мети, завдань і змісту навчально-клінічної практики. Також проводиться інструктаж з техніки безпеки та заходів особистої профілактики під час роботи із заразнохворими тваринами.

Методи та засоби діагностики результатів навчання:

(*вибрати необхідне чи доповнити*)

- усне або письмове опитування;
- тестування;
- захист лабораторних/практичних робіт;
- захист рефератів;

Методи навчання (*вибрати необхідне чи доповнити*):

- проблемне навчання;
- практико-орієнтоване навчання;
- кейс-метод;
- проєктне навчання;
- перевернутий клас;
- навчальні дискусії та дебати;
- командна робота.

Вимоги до написання звіту

Звіт з навчальної практики складається на основі матеріалів щоденника. В ньому узагальнюється досвід, отриманий на практиці, здійснюється аналіз заходів, що були проведені, оцінюється своєчасність і правильність їх здійснення, висловлюється припущення щодо причин виникнення захворювання тварин. Відзначається ступінь виконання програми та причини невиконання деяких її розділів. Бажано звіт ілюструвати фотографіями, таблицями, малюнками.

В звіті відображаються такі питання:

1. Характеристика бази виробничої практики

1.1. Аналіз епізоотичного стану бази проходження практики

1.2. Основні етіологічні чинники, що викликають заразні хвороби тварин

2. Розповсюдженість інфекційних захворювань, економічні збитки від них

3. Аналіз захворюваності тварин з врахуванням виду і віку, розрахунок коефіцієнту захворюваності і летальності

4. Аналіз протиепізоотичної роботи

5. Аналіз лікувально-профілактичної роботи

5.1. Особливості діагностики і ефективність лікування інфекційних хвороб тварин

6. Рекомендації щодо профілактики найбільш небезпечних інфекційних хвороб тварин

7. Рекомендації і пропозиції щодо поліпшення проходження виробничої практики

У звіті бажано зробити критичні зауваження і побажання щодо покращення протиепізоотичної роботи в зоні проходження практики. Звіт не завіряється.

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	1. Організація ветеринарної служби та епізоотологічний нагляд у системі "Єдиного здоров'я"	6
2.	2. Епізоотологічний аналіз та ідентифікація факторів ризику поширення інфекцій	6
3.	3. Діагностика інфекційних хвороб: клініка, відбір матеріалу та лабораторні методи	6
4.	4. Вивчення найбільш поширених інфекційних хвороб тварин: особливості перебігу та диференційна діагностика	6
5.	5. Профілактика, ліквідація спалахів і ведення ветеринарної документації	6
ВСЬОГО		30

Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Навчальна практика з дисципліни «Епізоотологія та інфекційні хвороби»		
1. Організація ветеринарної служби та епізоотологічний нагляд у системі "Єдиного здоров'я" - Ознайомлення зі структурою державної та приватної ветеринарної служби - Аналіз нормативно-правової бази ветеринарної діяльності - Принципи епізоотичного моніторингу та нагляду за інфекційними хворобами - Оцінка епізоотичної ситуації в регіоні з урахуванням біозахисних ризиків - Вивчення підходів до попередження зоонозів у рамках концепції "One Health"	ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини. ПРН 8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення. ПРН 9. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей. ПРН 12. Знати правила та законодавчі нормативні акти щодо нагляду і контролю виробництва, зберігання, транспортування та реалізації продукції тваринного і рослинного походження. ПРН 17. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.	14
2. Епізоотологічний аналіз та ідентифікація факторів ризику поширення інфекцій - Ідентифікація джерел збудника, механізмів передачі та резервуарів - Аналіз екологічних, біологічних і соціальних факторів ризику - Використання статистичних даних для побудови епізоотологічного прогнозу - Оцінка ризиків у місцях утримання тварин (господарства, притулки, ферми) - Розробка заходів попередження й ліквідації спалахів хвороб	ПРН 2. Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій. ПРН 4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин. ПРН 6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології. ПРН 7. Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання,	14

	розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів. ПРН 8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення. ПРН 10. Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.	
3. Діагностика інфекційних хвороб: клініка, відбір матеріалу та лабораторні методи • Клінічне обстеження тварин і виявлення симптомів інфекцій • Відбір біологічного матеріалу та робота з лабораторним обладнанням • Застосування бактеріологічних, вірусологічних, серологічних, гістологічних методів • Проведення алергічної діагностики та інтерпретація результатів • Формування попереднього діагнозу на основі комплексного підходу	ПРН 3. Визначати суть фізико-хімічних і біологічних процесів, які відбуваються в організмі тварин у нормі та за патології. ПРН 4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин. ПРН 5. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та результатами лабораторних досліджень. ПРН 6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології. ПРН 15. Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин. ПРН 17. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.	14
4. Вивчення найбільш поширених інфекційних хвороб тварин: особливості перебігу та диференційна діагностика • Систематизація знань про бактеріальні, вірусні, грибкові захворювання • Визначення етіологічних особливостей, шляхів передачі та клінічних проявів • Диференційна діагностика на основі симптоматики та лабораторних тестів	ПРН 1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини. ПРН 4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин. ПРН 5. Установлювати зв'язок між клінічними проявами захворювання та	14

- Аналіз зоонозного потенціалу хвороб та ризиків для людини - Практичні кейси по видах тварин (коні, птиця, жуйні, свині тощо)	результатами лабораторних досліджень. ПРН 6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології. ПРН 9. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.	
5. Профілактика, ліквідація спалахів і ведення ветеринарної документації - Розробка планів біозахисту та профілактики хвороб - Проведення вакцинації, дезінфекції, дератизації - Алгоритм дій ветеринарної служби при спалаху: карантин, ізоляція, утилізація - Оформлення ветеринарних сертифікатів, звітів, протоколів - Аналіз ефективності заходів, підготовка заключного звіту про епізоотичну ситуацію	ПРН 6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології. ПРН 11. Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування. ПРН 17. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин. ПРН 18. Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності. ПРН 19. Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.	14
Залік	Залік з навчальної практики з дисципліни «Епізоотологія та інфекційні хвороби»	30
Всього за навчальну практику		100

1. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn

- Епізоотологія та інфекційні хвороби. Ч1
(<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2126>);

- Епізоотологія та інфекційні хвороби. Ч2
(<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5118>);

- Епізоотологія та інфекційні хвороби. Ч3
(<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5119>);

- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти;
- програма навчальної (виробничої) практики навчальної дисципліни.

Рекомендовані джерела інформації

- Acha, P. N., Szyfres, B. Zoonoses and Communicable Diseases Common to Man and Animals. Vol. I–III. Washington, D.C.: Pan American Health Organization, 2003.
- Glossary of epidemiological terms: study guide / V. V. Melnyk, O. G. Martyniuk, V. V. Nedosiekov, M. L. Radzykhovskiy. Kyiv: NUBiP of Ukraine, 2024. 104 p.
- Infectious Diseases: textbook / O. A. Holubovska, M. A. Andreichyn, A. V. Shkurba [et al.]; edited by O. A. Holubovska. Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2018. 664 p.
- MSD veterinary manual [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.msdsvetmanual.com/>

5. Radostits, O. M., Gay, C. C., Hinchcliff, K. W., Constable, P. D. *Veterinary Medicine: A Textbook of the Diseases of Cattle, Horses, Sheep, Pigs, and Goats*. 11th ed. Saunders Elsevier, 2014. 2065 p.
6. Sykes J. E. (ред.) *Greene's Infectious Diseases of the Dog and Cat*. 5-е вид. St. Louis: Elsevier, 2022. 1818 с.
7. *The Merck veterinary manual* / edited by Susan E. Aiello, Michael A. Moses. 11th ed. Whitehouse Station, NJ: Merck & Co., Inc., 2016. 2945 p.
8. Thrusfield, M. *Veterinary Epidemiology*. 4th ed. Wiley-Blackwell, 2018. 888 p.
9. Weese J. S., Evason M. (ред.) *Infectious Diseases of the Dog and Cat: A Color Handbook*. Boca Raton: CRC Press, 2019. 320 с.
10. Ветеринарна дезінфекція, дезодорація, дезінсекція, дезінвазія, дератизація / В. Л. Коваленко, Т. О. Гаркавенко, М. П. Сонько [та ін.]. К.: 2019. 33 с.
11. Ветеринарний простір [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.vet.ua/>
12. Всесвітня організація охорони здоров'я тварин [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.woah.org/en/home/>
13. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://dpss.gov.ua/>
14. Епізоотологія інфекційних хвороб у схемах і діаграмах: наоч. посіб. навч. посіб. для студентів спец. 211 – ветеринарна медицина. Ч. 1 / В. М. Литвиненко, В. В. Мельник, В. В. Недосєков, Н. Г. Сорокіна, О. Г. Мартинюк; за ред. В. М. Литвиненка. Київ: Ред.-вид. від. НУБіП України, 2021. 165 с.
15. Епізоотологія інфекційних хвороб у схемах і діаграмах: наоч. посіб. навч. посіб. для студентів спец. 211 – ветеринарна медицина. Ч. 2 / В. М. Литвиненко, В. В. Мельник, Н. Г. Сорокіна, М. П. Ситюк, В. В. Стець; за ред. В. М. Литвиненка. Київ: Ред.-вид. від. НУБіП України, 2022. 165 с.
16. Інфекційні хвороби коней: навчальний посібник / В. Недосєков [та ін.]. Київ: Науково-методичний центр ВФПО, 2021. 141 с.
17. Інфекційні хвороби птиці: електрон. посібник / В. Недосєков [та ін.]. Наук.-метод. центр вищ. та фах. передвищ. освіти. Київ: [б. в.], 2020.
18. Інфекційні хвороби птиці: навч. посіб. / Л. Є. Корнієнко, Л. І. Наливайко, В. В. Недосєков [та ін.]; за ред. Л. Є. Корнієнка. Херсон: Олді-плюс, 2019. 528 с.
19. Інфекційні хвороби собак і котів: навч. посіб. / В. В. Недосєков, А. М. Гонтарь, Н. Г. Сорокіна, Я. В. Кісера. Київ: НМЦ «Агроосвіта», 2021. 98 с.
20. Інфекційні хвороби тварин з везикулярним синдромом: навч. посіб. / Л. Є. Корнієнко, В. О. Бусол, В. В. Недосєков [та ін.]; за ред. Л. Є. Корнієнка. – Біла Церква: Білоцерків. держ. аграр. ун-т, 2011. – 272 с.
21. Інфекційні хвороби тварин з везикулярним синдромом: навч. посіб. / Л. Є. Корнієнко, В. О. Бусол, В. В. Недосєков [та ін.]; за ред. Л. Є. Корнієнка. Біла Церква: Білоцерків. держ. аграр. ун-т, 2011. 272 с.
22. Кафедра ветеринарної епідеміології та охорони здоров'я тварин [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://nubip.edu.ua/node/1178>
23. Корнієнко Л. М. Планування ветеринарних заходів: навч. посіб. / Л. М. Корнієнко, Л. Є. Корнієнко, Б. М. Ярчук; за ред. Л. М. Корнієнко. 2-ге вид., доп. і перероб. Біла Церква: Білоцерківдрук, 2016. 364 с.
24. Методичні вказівки. Аерозолі у ветеринарній медицині // Мельник В.В., Мартинюк О.Г., Недосєков В.В., Ушкалов В.О., Радзиховський М.Л., Виговська Л.М., Сорокіна Н.Г., Литвиненко В.М., Шевчук В.М., Ігнатовська М.В., Шевченко О.Б. – Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2023. – 35 с.
25. Методичні вказівки. Методика епізоотологічного обстеження господарств та вивчення епізоотичної ситуації// Мельник В.В., Мартинюк О.Г., Недосєков В.В., Ушкалов В.О., Радзиховський М.Л., Виговська Л.М., Сорокіна Н.Г., Литвиненко В.М., Шевчук В.М., Ігнатовська М.В., Шевченко О.Б. – Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2023. – 35 с.

26. Методичні вказівки. Техніка та методика проведення алергічних досліджень тварин з одночасним клінічним оглядом// Мельник В.В., Мартинюк О.Г., Недосєков В.В., Ушкалов В.О., Радзиховський М.Л., Виговська Л.М., Сорокіна Н.Г., Литвиненко В.М., Шевчук В.М., Ігнатовська М.В., Шевченко О.Б. – Київ : ФОП Ямчинський О.В., 2023. – 22 с.
27. Навчально-інформаційний портал НУБіП України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://elearn.nubip.edu.ua>
28. Основи біобезпеки та благополуччя тварин: монографія / В. В. Недосєков, Т. Блаха, М. П. Ситюк [та ін.]. Ніжин, 2021. 252 с.
29. Практикум із загальної епізоотології: навчальний посібник / Недосєков В. В., Мельник В. В., Литвиненко В. М. [та ін.]; за ред. професора В. В. Недосєкова. К., 2018. 189 с.
30. Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.fao.org/animal-health/en>
31. Словник епідеміологічних термінів: навч. посіб. / В. В. Мельник, В. В. Недосєков, О. Г. Мартинюк, В. А. Ситнік. Київ: ФОП Ямчинський О. В., 2023. 123 с.
32. Транскордонні хвороби тварин з основами стемпінг-ауту: навч. посіб. / В. В. Недосєков, В. В. Мельник, В. В. Макаров. Херсон: Грінь ДС, 2015. 336 с.
33. Туберкульоз тварин в Україні та засоби діагностики та боротьби з ним: кол. монографія / В. Ю. Кассіч, В. О. Ушкалов, О. В. Волосянко [та ін.]; за заг. ред. В. Ю. Кассіча. Одеса, 2020. 130 с.